

PANTSER-SPRONG

eskadrons de akkers op

Het goudgele Nedersaksen schudt tot in zijn diepste grondlagen als de 4e Divisie er twee weken gepantserd rondspringt. Twaalfduizend man, 350 rups-, 2500 wielvoertuigen dreunen tussen Ems en Weser heen en weer. Zó hangt de stilte mistig en tastbaar boven het boerenland. Zó scheuren tracks de braakliggende akkers aan stukken. Dat mag deze keer. Geen Hohne of Sennelager voor de botsing tussen 41 en 43 Pantserbrigade. De lasten voor de burgerbevolking moeten een beetje gespreid worden, vindt de Duitse overheid. Actie is er in ieder geval bij deze 'Pantser-Sprong' eind oktober–begin november. Voor commandanten en staven. Maar ook voor de tankchauffeur, de tirailleur of de kanonnier.

De brug over de Hunte. De 'groene' Centurions mogen – de loop achterwaarts wijzend – terugtrekken. Maar in Colnrade staan de 'blauwe' Leopards al te dringen

... in het bietenveld ...

... door het veld en op de weg ...

Als door de duivel op de hielen gezeten scheuren twee verkennings-Nekafs op huilende banden door de bocht. De wagencommandanten gebaren driftig. Hun doldrieste entree voegt nieuwe sensatie toe aan het pantserware schouwspel, dat cavaleristen en infanteristen van de 4e Divisie het slaperige dorpje Colnrade bieden. Over de Hunte, een vriendelijk stroompje, ligt een geniebrug. AMX-en en Centurions ratelen en piepen met tussenpozen over de aluminium-overspanning. Bij de 50-tons pantsers zakt de brug, geleend van de Duitse genie, iets door. Colnrade ligt in de vuurhaard van de oefening 'Pantser-Sprong'. Binnen dertig seconden na de gierende verschijning van de verkenners blijkt de reden van hun haast. Als boze honden, die een klein poesje achternazitten, donderen twee Leopards van 43 Tankbataljon de bocht in. Twee AMX-en van 47 Pantserinfanteriebataljon volgen. Voor de herberg blijven ze getergd staan grommen, verbluft aangestaard door hulpleiders en gehanekamde 'Groenen'. Nèt ging nog het verhaal dat één enkele TOW een heel eskadron blauwe tanks had afgeschoten. En nu staan ze voor je neus. Terwijl de terugtrekkende groene partij zijn (pantser) voertuigen nog lang niet op de veilige westoever heeft. Er is maar één oplossing. 'Appelschimmel', 'Arabier' (zo heten de snelle Leopards) en de mannen van Menno van Coehoorn worden geneutraliseerd.

...dit kan maar twee maanden per jaar....

Generaal-majoor A. W. T. Gijsbers, commandant van 4 Divisie en leider der oefening, schoot goed met zijn opzet ook de kleinste eenheid zo goed mogelijk bezig te houden.

In de eerste plaats draaiden de staven in de lente een soortgelijke stafoefening in hetzelfde gebied. Dat was dus verkend. En dat spaarde tijd. 'Pantser-Sprong' marcheerde dan ook vrijwel op de minuut in de pas met het 'gedacht oefenverloop', een bijkans uniek verschijnsel.

Dan waren er de ontplooiingsgebieden. Op tal van plaatsen – tevoren nauwkeurig vastgelegd – mochten de rupsvoertuigen het veld in. Gewas stond er – doorgaans – toch niet op. De schade bleef dus beperkt terwijl 'Pantser-Sprong' wel het verrassend realistische beeld opleverde van tanks, die rechts uit de flank de greppel induiken om vervolgens op linie voorwaarts te ploegen. Alleen vond de genie het niet zo aardig, dat de cavalisten ook de eenvoudigste bermschade maar voor de

In een inferno van motorgeronk, schoten en opvliegende zandkluiten stormen de mariniers naar de bosrand... waar de AMX-en al klaarstaan...

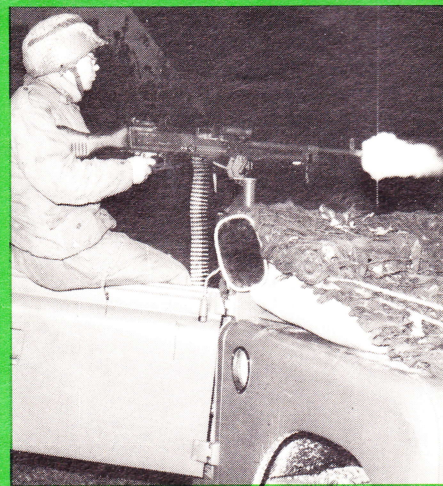
herstelploeg lieten liggen. Eén man met een schop had vaak al wonderen kunnen verrichten.

Generaal Gijsbers: 'De schade is beperkt gebleven. Maar we hebben nu toch veel meer dan anders de groepen, de tankbemanningen de gevechtsdrill laten uitvoeren. Dat kleine werk kreeg ook een kans. Vertel nu alleen niet, dat het probleem van de oefenterreinen is opgelost. Dit kan maar twee maanden per jaar, als er niets op de akkers staat. En dan ben je nóg afhankelijk van de goodwill van de bevolking...'

Luitenant-generaal J. E. van der Slikke toonde zich juist van die inzet van kleine eenheden diep onder de indruk. De bevelhebber, die 'Pantser-Sprong' twee dagen volgde: 'Ik trof onder de soldaten een motivatie en een inzetbereidheid, die verfrissend aandeed. Ik zag dienstplichtigen snel improviseren toen zij een riviertje moesten oversteken. Zij kleedden zich zonder aarzeling uit en zwommen naar de overkant. Daarna trokken ze hun uitrusting in een bundel over...'

'Haal die AMX-en terug...'

Het schemert al als het geflopflopflop van zes hefschroeven de boomkruinen

...na de overval wacht hen een muur van tanks en andere voertuigen. Achtelooos zittend op de deur van zijn Landrover geeft soldaat Ruud Saarberg – verkenners van 44 Painfbat en uitgeleend aan 43 Tankbat – achtelooos vuur af op de exfiltrerende mariniers...

ranselt. Zes BeII UH-1 Iroquois heli's met de letters HEER op de flank landen op het braakliggende veld in een baaierd van stof en dorre bladeren. Twee, vier... acht mannen met baretten en geweren springen eruit. Vallen neer. Vuren op de bosrand. Anderen rennen verder, klappen weer tegen de aarde. De kille avondlucht kolkte tegen de trommelvliezen door donderende decibels van motoren en knallen. Zwaarder ronkend landen verderop nog twee Sikorsky's CH-53G als vliegende monsters uit een ver verleden. Ze braken tientallen figuurtjes uit, die – maar dat valt al nauwelijks meer te zien – ook naar de bosrand snellen. Eén regiefoutje. In de bosrand staan reeds minutenlang AMX-en, die een vernietigend .50 vuur afgeven. Dat moet je je even voorstellen, want ze knippen met hun schijnwerper, wat een goedkoop signaal is voor: ik schiet. De laatste verrassende luchthanding van de 12e Infanteriecompagnie van de 1e Amfibische Gevechtsgroep dreigt op pantser stuk te lopen. En op pantserbestrijding zijn deze mariniers – waaronder een peloton Britse collega's van de Royal Marines Reserve – niet ingericht. Maar misschien moet je wel met generaal J. G. Roos, de 'groene' commandant, zeggen: 'In werkelijkheid gebeurt zo'n overval natuurlijk echt bij verrassing en bovendien onder dekking van artillerie.'

Als natuurgeweld...

Van verrassing is nu nauwelijks sprake. De groene partij – het doel is een verbindingsknooppunt aan de andere kant van het bos – reageerde knap snel op het eerste heli-geluid. Helaas waren dat de heli's van minister H. Vredeling met zijn gezelschap. Gebiedshulp Leider luitenant-kolonel A. B. M. Frinking heeft nog door de

radio geroepen: 'Haal die AMX-en terug. Ik zie nu ook al een peloton vierlingmitrailleurs oprukken. Haal terug.' Maar toen vielen de commando's al uit de lucht.

Het zwaarste vuurgevecht van 'Pantser-Sprong' ontbrandt even later binnen het bivak van 140 Rayonverbindingscompagnie. Mariniers en verbindelaars rennen vurend met Uzi's en FAL's en werpend met donderslagen dooreen. De 2e Kamercommissie voor Defensie en een handvol journalisten laat de stampe als onontkoombaar natuurgeweld over zich heen gaan. De menselijke geest weigert de vloedgolf van geluid, warrelende mensen en lichtflitsen in detail te registreren.

Nog urenlang davert de buurt van de schoten. De mariniers moeten zich een uitweg vechten en ontmoeten nu ook Leopards, die oogverblindende schijnwerperflitsen afgeven.

HET VREEMDELINGEN-LEGIOEN VAN 41 PABRIG

Het moeten voor brigade-generaal W. M. G. Hogenboom, commandant van de blauwe 43e Pantserbrigade, mooie dagen zijn geweest. Eindelijk een voltallige eenheid. Nog wel inclusief 43 Tankbataljon, dat vorig jaar uit Steenwijkerwold naar Langemannshof verhuisde en onder bevel van 41 Pabrig kwam. Ook 41 Tankbat uit Seedorf liep op divisiebevel over naar de blauwe zijde. Verder waren de organieke pantserinfanterie-, verkennings- en artillerie-eenheden present. Kortom: 43 Pabrig stond er knap bij. De groene vijand bracht daarentegen onder de naam 41 Pabrig een vreemdelingenlegioen in het veld. Geleende YP's uit Assen, geleende Centurions uit Soesterberg, een geleende pantserantitankcompagnie... Alleen de artilleristen, verkenners en pantsergenisten bestonden tenminste uit bekend volk.

Het 103e Verkenningsbataljon stapte halfweg de oefening van groen naar blauw over, de mariniers handelden juist andersom. Na twee minuten uiteenzetting op het Bezoekers- en Perscentrum in Lohne zag onze luchtmachtcollega van 'De Vliegende Hollander' het dus niet meer zitten. Wanhopig hief hij de blocnote plafondwaarts, uitroepende dat een leger met zoveel abracadabra van 41, 43, 47, 101, 103 wel nooit de oorlog zou winnen. Een vergissing...

Minister van defensie Vredeling, op bezoek met zijn Noorse ambtscollega, in gesprek met divisiecommandant generaal-majoor Gijssbers

Twee weken vakantie...

De mariniers maken van 'Pantser-Sprong' in ieder geval ook de oefening van de waakzaamheid. Stille en gevechtspatrouilles ontbreken nimmer op grote oefeningen. Maar met een dikke honderd mariniers waren er nu toch vakmensen in luchtlandingen, overvallen en sabotage op stap. Bovendien boden zij het voordeel van een iets afwijkend uniform. Compagniecommandant majoor G. Ringnaldus: 'Erg nuttig. Onze taak ligt hier natuurlijk niet. Maar vreemde heli's, vreemd terrein en vreemde tegenstanders vormen een goede ervaring. En voor onze mensen is het alléén al leerzaam, dat zij dat geweldige pantserwagenvak van de landmacht leren kennen. De beveiliging van de KL-eenheden was – na de eerste dagen – trouwens goed. Diverse mensen van ons werden krijgsgevangen gemaakt. We liepen bepaald niet fluitend door de stellingen heen.' Pikant puntje: de meeste van de 29 Britse mariniers-reservisten namen voor deze oefening twee weken vakantie op bij hun baas...

Een op vier

'Pantser-Sprong' stond niet op zichzelf. Veel minder lawaaierig dan het oprukken van cavaleristen of de stellingname van een batterij M-109 houwtisers was bijvoorbeeld de oefening van het Legerkorps Logistiek Command. Zeker 1500 man werkten aan de dagelijkse hap voor mens en machine van de 4e Divisie. Tegelijk was het een test voor het eigen logistieke systeem. En bovendien beproefden de mannen achter het front heel wat nieuwe werkmethode. Een nieuw overslagsysteem voor brandstoffen, bijvoorbeeld. Het scheelt honderden handen. En het omwallen van Bravin-zakken – die walvisachtige benzine-opslagplaatsen – bij wijze van brandpreventie. Of het

leggen van een pijpleiding over een rivier...

'Achter elke twee soldaten te velde staat er één, die aan hun verzorging werkt,' vertelde brigade-generaal J. Boers, commandant LLC aan de defensiecommissie. 'En als we in vredetijd ook de Haagse staven, het ziekenhuispersoneel enz. meerekenen dan wordt elke gevechtssoldaat door vier man verzorgd...'

Ook de 101e Geniegevechtsgroep werkte in het kader van 'Pantser-Sprong' een eigen oefening af: oefening X-03. Brugslog en vernielingsvoorbereiding pasten precies in het grote schema. 'We spelen in op het tactisch plaatje,' aldus

Eerst een uurtje geblinddoekt staan, dan langdurig – maar niet oncomfortabel – in een verwarmde tent en tenslotte omringd door de service van de neutrale organisatie wachten op afvoer naar het onderdeel. Zo zag krijgsgevangenschap eruit. Alleen de officieren werd het door de militaire inlichtingendienst moeilijker gemaakt

plaatsvervangend gevechtsgroepcommandant luitenant-kolonel G. H. Hagen, terwijl achter hem terugtrekkende groene troepen de Medium Girder Bridge bij Colnrade overtrokken. De brug werd van de Duitse genie geleend om ervaring op te doen met het materieel van de geallieerde broeders. Deze MGB van Brits fabrikaat staat overigens met een brug van Duitse makelij op de nominatie om door Nederland te worden aangeschaft.

Je moet een beetje eigenwijs zijn

Andere werkers op de achtergrond tref je bij de Neutrale Organisatie onder commando van majoor J. M. J. Verharen uit Assen. Ver van het front zorgt de organisatie ervoor dat krijgsgevangenen, oefengewonden en nieuw aangekomenen uit Nederland op een nette manier weer bij hun eenheid belanden. De tijdelijke gasten kunnen zich slechtere gastheren denken. Warme douches, 24 uur per dag een warme

GISTEREN WAREN WE VERLOREN...

Bij onze luchtmachtvrienden zaten de zaken wat tegen. De 15 Alouettes van 298 Squadron Lichte Vliegtuigen en de 5 van 299 arriveerden drie dagen na aanvang van de oefening vanwege de mist. Daar stond tegenover, dat zij vanwege dezelfde mist ook wat langer moesten blijven. Toch verrichtten de leger-luchtmacht-vliegers dagenlang hun onmisbare job. Liaison, transport, waarneming voor de artillerie.

'Bij dit weer komen we in de problemen als de divisie terugtrekt,' vertelde Klu-majoor G. P. J. Paulides, C-298 Squadron, terwijl een van zijn heli's eentonig gillend opsteeg om de grauwe massa van boven te bekijken. 't Viel tegen. 'Kijk', zei majoor Paulides, 'als we voorwaarts gaan blijven we bij mist gewoon zitten. We halen ze wel in. Maar als we terug moeten en we kunnen niet weg dan zit je voor 't blok. Dat hadden we gisteren. In oorlogstijd waren we verloren geweest. Of we hadden op levensgevaarlijke wijze de lucht in moeten gaan, of we hadden er zonder toestellen tussenuit moeten knijpen. Overal om het bos zat vijand. Ze vergaten alleen het bos in te gaan. Ze hadden ons niet eens door ...'

hap, dagelijks film en vrij gebruik van een sportzaal ...

Het door marechaussee bewaakte krijgsgevangenenkampje – sinister ogend met dat prikkeldraad – blijkt slechts de aanloop tot aanmerkelijk prettiger uren. De reacties variëren van: 'Versierd, lekker rustig' tot 'Maar dáárvoor kom ik niet naar Duitsland ...'

Luttele uren voor einde oefening turen sergeant Arend Ottink en soldaat Klaas de Wit – verkeners van 47 Painbat – westwaarts. De gezichten gaan groten-deels schuil achter de bivakmutsen. Koud? Niks hoor. Veel te doen gehad? Ze mogen niet mopperen. Al levert samenwerking met de tanks minder actie op dan een (kleinere) oefening op bataljons-niveau. Ottink: 't Is karakterwerk, hé. Je moet initiatief hebben en een beetje eigenwijs zijn.'

Langsdaverende Leopards van 43 Tankbat maken het spreken moeilijk. Brede armzwaaien naar de tankcommandanten. Uitgelaten kreten. Goeie samenwerking zeker?

'Eh ...' aarzelt Ottink, 'samen in krijgsgevangenschap gezeten.'

Dan scheurt de Nekaf weg.

... een heli de lucht in voor een mist-test ...

De infanterie werkte ook uitgestegen ...

... maar verdween op bevel weer razend actief onder het staal ...

Verscholen onder een kleurrijk bladerdak: sergeant Arend Ottink en soldaat Klaas de Wit ...

